

วุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้น

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพยุหะภูมิพิสัย

และศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

อ.พ.(ร) ๑/๒๕๖๔

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

www.senate.go.th

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้นของร่างพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวง นครไทย ศาลแขวงพัยคฆภูมิพิสัย และศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๓ และได้เข้าสู่ การพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้นของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาในเบื้องต้น ทั้งนี้ ก่อนที่ สภาผู้แทนราษฎรจะลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพัยคฆภูมิพิสัย และศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด พ.ศ. และเสนอให้วุฒิสภา พิจารณาต่อไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
มกราคม ๒๕๖๔

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้น

จัดทำโดย

นายณัฐ ผาสุข	เลขาธิการวุฒิสภา
ร้อยตำรวจเอกหญิง วิริญญา ประสพสุข	รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายโสภณ ชาตบุษย์จาร์	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางสาวน้ำฝน ราชสมบัติ	นิติกรชำนาญการ
นางสาวจิตรกาน เจียรตระกูล	วิทยากรชำนาญการ
นางสิริกัญย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวรัตติกาลญัตต์ น้อยนวม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางกาญจนา ผลาชีวะ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖

ร่างพระราชบัญญัติ
ยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพัคฆภูมิพิสัย
และศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด
พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ^๑

๑. เหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๑.๑ การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพัคฆภูมิพิสัย และศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๓ และได้เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

๑.๒ สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้แถลงหลักการและเหตุผลพร้อมทั้งกล่าวถึง สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพัคฆภูมิพิสัย และศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด พ.ศ. ดังนี้

หลักการคือ ยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพัคฆภูมิพิสัย และศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด

สำหรับเหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้คือ โดยที่ปัจจุบันประชากรในจังหวัด พิษณุโลก จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดเชียงรายได้เพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีคดีเข้าสู่ การพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรมเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งสภาพเศรษฐกิจและสังคมมีความซับซ้อน ทำให้คดีที่เข้าสู่การพิจารณาพิพากษามีความซับซ้อนมากขึ้นด้วย ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดี เกิดประสิทธิภาพ ประชาชนผู้มีอรรถคดีและผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก

^๑ สามารถสืบค้นเอกสารแนบระเบียบวาระ เอกสารประกอบการพิจารณา บันทึกการประชุมในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ และบันทึกออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้จากเว็บไซต์ E-Library ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ สำนักวิชาการ สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร <http://library2.parliament.go.th/library/home.html> หรือสแกนข้อมูลผ่าน QR CODE หมายเลข ๑ ถึง ๔ ในหน้าที่ ๖ และหน้าที่ ๗

และรวดเร็วยิ่งขึ้น สมควรยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพัยคฆภูมิพิสัย และศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด เพื่อให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งและคดีอาญาทั้งปวงที่อยู่ในเขตอำนาจ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพัยคฆภูมิพิสัย และศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดวันใช้บังคับของร่างพระราชบัญญัตินี้ โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

(๒) กำหนดให้ยกฐานะศาลแขวงนครไทยเป็นศาลจังหวัดนครไทย มีเขตตลอดท้องที่อำเภอชาติตระการและอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก (ร่างมาตรา ๓)

(๓) กำหนดให้ศาลจังหวัดนครไทยจะเปิดทำการเมื่อใดให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา และในระหว่างที่ยังไม่เปิดทำการศาลจังหวัดนครไทย ให้ศาลจังหวัดพิษณุโลกมีเขตอำนาจตลอดท้องที่อำเภอชาติตระการและอำเภอนครไทยด้วย (ร่างมาตรา ๔)

(๔) กำหนดบทเฉพาะกาลให้บรรดาคดีของท้องที่อำเภอชาติตระการและอำเภอนครไทย ซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลจังหวัดพิษณุโลก ในวันเปิดทำการศาลจังหวัดนครไทย ให้คงพิจารณาพิพากษาต่อไป ในศาลจังหวัดพิษณุโลก ส่วนคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลจังหวัดพิษณุโลก สาขานครไทย ในวันเปิดทำการศาลจังหวัดนครไทย ให้โอนไปพิจารณาพิพากษาต่อไปในศาลจังหวัดนครไทย สำหรับบรรดาคดีของท้องที่ดังกล่าว ซึ่งอยู่ระหว่างที่ศาลจังหวัดพิษณุโลกมีคำสั่งขังผู้ต้องหาไว้ระหว่างสอบสวนในวันเปิดทำการศาลจังหวัดนครไทย ให้ศาลจังหวัดพิษณุโลกมีอำนาจพิจารณาเกี่ยวกับการขังระหว่างสอบสวนนั้น ส่วนการฟ้องคดีให้ยื่นต่อศาลที่มีเขตอำนาจ และให้ถือว่าผู้ต้องหานั้นอยู่ในอำนาจของศาลที่ชำระคดีดังกล่าว (ร่างมาตรา ๕)

(๕) กำหนดให้ยกฐานะศาลแขวงพัยคฆภูมิพิสัยเป็นศาลจังหวัดพัยคฆภูมิพิสัย มีเขตตลอดท้องที่อำเภอนาเขื่อน อำเภอนาคูน อำเภอพัยคฆภูมิพิสัย และอำเภอสามโก้ จังหวัดมหาสารคาม (ร่างมาตรา ๖)

(๖) กำหนดให้ศาลจังหวัดพัยคฆภูมิพิสัยจะเปิดทำการเมื่อใดให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา และในระหว่างที่ยังไม่เปิดทำการศาลจังหวัดพัยคฆภูมิพิสัย ให้ศาลจังหวัดมหาสารคามมีเขตอำนาจตลอดท้องที่อำเภอนาเขื่อน อำเภอนาคูน อำเภอพัยคฆภูมิพิสัย และอำเภอสามโก้ด้วย (ร่างมาตรา ๗)

(๗) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับคดีที่ค้างพิจารณาในศาลจังหวัดมหาสารคาม และศาลจังหวัดมหาสารคาม สาขาพัยคฆภูมิพิสัย รวมถึงคำสั่งขังผู้ต้องหาในระหว่างสอบสวน การฟ้องคดี และการชำระคดี ในลักษณะทำนองเดียวกันกับการกำหนดบทเฉพาะกาลของศาลจังหวัดพิษณุโลกและศาลจังหวัดพิษณุโลก สาขานครไทย ในร่างมาตรา ๕ (ร่างมาตรา ๘)

(๘) กำหนดให้ยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นศาลจังหวัดเวียงป่าเป้า มีเขตตลอดท้องที่อำเภอแม่สรวยและอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย (ร่างมาตรา ๙)

(๙) กำหนดให้ศาลจังหวัดเวียงป่าเป้าจะเปิดทำการเมื่อใดให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา และในระหว่างที่ยังไม่เปิดทำการศาลจังหวัดเวียงป่าเป้า ให้ศาลจังหวัดเชียงรายมีเขตอำนาจตลอดท้องที่อำเภอแม่สรวยและอำเภอเวียงป่าเป้าด้วย (ร่างมาตรา ๑๐)

(๑๐) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับคดีที่ค้างพิจารณาในศาลจังหวัดเชียงรายและศาลจังหวัดเชียงราย สาขาเวียงป่าเป้า รวมถึงคำสั่งผู้ต้องหาในระหว่างสอบสวน การฟ้องคดี และการชำระคดีในลักษณะทำนองเดียวกันกับการกำหนดบทเฉพาะกาลของศาลจังหวัดพิษณุโลกและศาลจังหวัดพิษณุโลก สาขานครไทย ในร่างมาตรา ๕ (ร่างมาตรา ๑๑)

(๑๑) กำหนดให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๒)

๑.๓ ความเป็นมาและเหตุผลความจำเป็นของร่างพระราชบัญญัติ

รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้กล่าวถึงความเป็นมาและเหตุผลความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพยุหะภูมิพิสัย และศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นศาลจังหวัด พ.ศ. สรุปสาระสำคัญได้ว่า สำนักงานศาลยุติธรรมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มายังคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อประธานรัฐสภา ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย^๒ และพระธรรมนูญศาลยุติธรรม^๓ ซึ่งกำหนดให้การจัดตั้งศาลต้องกระทำโดยการตราเป็นพระราชบัญญัติ แต่ในกรณีนี้มิใช่เป็นการจัดตั้งศาลขึ้นใหม่ แต่เป็นการยกฐานะของศาลแขวงที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ ให้มีฐานะเป็นศาลจังหวัด และเหตุผลที่ต้องมีการยกฐานะของศาลแขวงทั้ง ๓ ศาลดังกล่าว ขึ้นเป็นศาลจังหวัดเนื่องจากจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งของศาลแขวงคือจังหวัดพิษณุโลกเป็นที่ตั้งของศาลแขวงนครไทย จังหวัดมหาสารคามเป็นที่ตั้งของศาลแขวงพยุหะภูมิพิสัย และจังหวัดเชียงรายเป็นที่ตั้งของศาลแขวง

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๘๙ บัญญัติไว้ว่า

“มาตรา ๑๘๙ บรรดาศาลทั้งหลายจะตั้งขึ้นได้แต่โดยพระราชบัญญัติ

การตั้งศาลขึ้นใหม่หรือกำหนดวิธีพิจารณาเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งหรือที่มีข้อหาฐานใดฐานหนึ่ง โดยเฉพาะแทนศาลที่มีตามกฎหมายสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีนั้น ๆ จะกระทำมิได้”

^๓ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑ และมาตรา ๒ บัญญัติไว้ว่า

“มาตรา ๑ ศาลยุติธรรมตามพระธรรมนูญนี้มีสามชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลชั้นอุทธรณ์ และศาลฎีกา เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๒ ศาลชั้นต้น ได้แก่ ศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งดลิ่งชัน ศาลแพ่งธนบุรี ศาลแพ่งพระโขนง ศาลแพ่งมีนบุรี ศาลอาญา ศาลอาญารุงเทพใต้ ศาลอาญาดลิ่งชัน ศาลอาญาธนบุรี ศาลอาญาพระโขนง ศาลอาญามีนบุรี ศาลจังหวัด ศาลแขวง และศาลยุติธรรมอื่นที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลนั้นกำหนดให้เป็นศาลชั้นต้น”

ร่างพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพยุหะภูมิพิสัย

และศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

เวียงป่าเป้า นั้น มีจำนวนประชากรหนาแน่นมากขึ้นกว่าในอดีต ซึ่งในอดีตการคมนาคมสัญจรภายในจังหวัดไม่สะดวก เพราะฉะนั้นเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนที่มีอรรถคดีที่จะต้องนำคดีมาฟ้องต่อศาลจังหวัดซึ่งส่วนใหญ่มีที่ทำการตั้งอยู่ ณ อำเภอเมืองของแต่ละจังหวัดนั้น จึงได้มีการเปิดทำการศาลแขวงในอำเภอต่าง ๆ รอบนอก โดยศาลแขวงจะมีอำนาจหน้าที่น้อยกว่าศาลจังหวัด กล่าวคือ ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งซึ่งราคาทรัพย์สินที่พิพาทหรือจำนวนเงินที่ฟ้องคดีไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท และพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงไว้ให้จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่จะลงโทษจำคุกเกิน ๖ เดือน หรือปรับเกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งโทษจำคุกหรือปรับอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กล่าวแล้วไม่ได้^๔ ดังนั้นเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการเดินทาง จึงมีการจัดตั้งศาลแขวงให้ประชาชนสามารถฟ้องและดำเนินคดีที่มีทุนทรัพย์ไม่มากดังกล่าวในท้องที่ซึ่งมีการจัดตั้งศาลแขวงได้ ส่วนคดีที่มีทุนทรัพย์สูงหรือคดีสำคัญจึงจะนำมาฟ้องและดำเนินคดีที่ศาลจังหวัด

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปัจจุบันการคมนาคมอาจมิใช่ปัญหาสำคัญ แต่ความหนาแน่นของจำนวนประชากรในพื้นที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนมากขึ้น เพราะจะทำให้มีจำนวนอรรถคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลแขวงเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนความหนาแน่นของประชากร อีกทั้งจำนวนคดีสำคัญและคดีที่เกินอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวงก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นด้วย แต่ไม่สามารถฟ้องคดีที่ศาลแขวงได้ต้องมาฟ้องยังศาลจังหวัด

^๔ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๗ และมาตรา ๒๕ (๔) และ (๕) บัญญัติไว้ว่า

“มาตรา ๑๗ ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี และมีอำนาจทำการไต่สวน หรือมีคำสั่งใด ๆ ซึ่งผู้พิพากษาคนเดียวมีอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง

มาตรา ๒๕ ในศาลชั้นต้น ผู้พิพากษาคนเดียวเป็นองค์คณะมีอำนาจเกี่ยวแก่คดีซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลนั้นดังต่อไปนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

(๔) พิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง ซึ่งราคาทรัพย์สินที่พิพาทหรือจำนวนเงินที่ฟ้องไม่เกินสามแสนบาท ราคาทรัพย์สินที่พิพาทหรือจำนวนเงินดังกล่าวอาจขยายได้โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

(๕) พิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างสูงไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่จะลงโทษจำคุกเกินหกเดือน หรือปรับเกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งโทษจำคุกหรือปรับอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กล่าวแล้วไม่ได้

๑.ล๑

๑.ล๑”

ร่างพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพยุหะภูมิพิสัย

และศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ดังนั้น เมื่อคำนึงถึงความพร้อมด้านธุรการและความพร้อมด้านองค์คณะของผู้พิพากษาแล้ว จึงเห็นสมควรที่จะยกฐานะศาลแขวงที่มีอยู่เดิมขึ้นเป็นศาลจังหวัดเพื่อจะได้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทุกประเภทได้อย่างเต็มที่ อันเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

ทั้งนี้ การยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพยุหะภูมิพิสัย และศาลแขวงเวียงป่าเป้า ขึ้นเป็นศาลจังหวัดดังกล่าวนี้ ไม่ได้กระทบต่องบประมาณแผ่นดินมากนัก เนื่องจากมิใช่เป็นการจัดตั้งศาลจังหวัดขึ้นใหม่ แต่เป็นการยกฐานะศาลแขวงให้มีฐานะเป็นศาลจังหวัด ซึ่งคาดว่าจะใช้ระยะเวลาในการดำเนินการประมาณ ๒ ปี จึงจะแล้วเสร็จ และเมื่อมีความพร้อมทั้งที่ตั้งและที่ทำการของศาล การก่อสร้างอาคารสำนักงาน และความพร้อมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ พนักงานอัยการ กรมราชทัณฑ์ แล้ว จะมีการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อเปิดทำการศาลจังหวัดดังกล่าวต่อไป

๒. การอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ภายหลังจากที่รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพยุหะภูมิพิสัย และศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด พ.ศ. ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายสนับสนุนร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวสรุปสาระสำคัญได้ว่า การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ทำให้ชุมชนเมืองขยายใหญ่ขึ้น ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม โดยจำนวนอรรถคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรมมีเป็นจำนวนมาก และมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ศาลแขวงซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งที่มีราคาทรัพย์สินที่พิพาทหรือจำนวนเงินที่ฟ้องคดีไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท และพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงไว้ให้จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่จะลงโทษจำคุกเกิน ๖ เดือนหรือปรับเกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งโทษจำคุกหรือปรับนั้นอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กล่าวแล้วไม่ได้นั้น จึงไม่อาจอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้อย่างเต็มที่อีกต่อไป เพราะคดีมีความยุ่งยากซับซ้อนและเกินอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง ประชาชนจึงต้องเดินทางไปฟ้องคดียังศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจซึ่งส่วนใหญ่จะมีที่ทำการตั้งอยู่ ณ อำเภอเมือง ของแต่ละจังหวัด ประกอบกับกระบวนการพิจารณาคดีในศาลจังหวัดไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จได้ในครั้งเดียว ประชาชนที่มีคดีอยู่ในศาล จึงต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ดังนั้น เพื่อเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนให้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยได้รับ

ความคุ้มครองและความยุติธรรมอย่างเสมอภาคกัน จึงควรยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวง พัคฆภูมิพิสัย และศาลแขวงเวียงป่าเป้า ขึ้นเป็นศาลจังหวัด เพื่อให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ได้ทุกประเภท

ข้อสังเกต

ศาลแขวงเป็นศาลขนาดเล็ก มีจำนวนผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในศาลจำนวน ไม่มาก ตลอดจนการก่อสร้างอาคารสำนักงานซึ่งเป็นที่ทำการของศาลแขวงนั้นไม่ได้ใช้เงินงบประมาณ เป็นจำนวนมากจึงไม่กระทบกับงบประมาณแผ่นดิน แต่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะปัจจุบันคดีแพ่งที่มีราคาทรัพย์สินที่พิพาทหรือจำนวนเงินที่ฟ้องคดีไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง เช่น คดีคุ้มครองผู้บริโภค หากจำเลย ให้การรับสารภาพหรือไม่ให้การต่อสู้คดี ศาลสามารถพิจารณาและพิพากษาให้แล้วเสร็จได้โดยเร็ว จึงทำให้เห็นได้ว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลแขวงมีความรวดเร็วกว่าการดำเนินกระบวนการ พิจารณาคดีในศาลจังหวัด ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน นอกจากการจัดตั้ง ศาลจังหวัดเพื่อให้สามารถพิจารณาพิพากษาคดีได้ทุกประเภทในแต่ละท้องที่แล้ว ยังควรมีการจัดตั้งศาลแขวง ซึ่งเป็นศาลขนาดเล็กที่จัดตั้งได้ง่ายกว่าให้มีจำนวนมากขึ้นและกระจายอย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกท้องที่ ของประเทศต่อไป

๓. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ

มติ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการ แห่งร่างพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพัคฆภูมิพิสัย และศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียง ๓๔๓ เสียง ไม่รับหลักการ ไม่มีงดออกเสียง ๒ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๒ เสียง และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๒๕ คน เพื่อพิจารณา ในวาระที่สอง ชั้นคณะกรรมการ กำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน

๑. พระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพัคฆภูมิพิสัย และศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ซึ่งเป็นเอกสารแนบระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๒๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๓
<http://edoc.parliament.go.th/Meeting/MeetingViewer.aspx?id=613>

๒. เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพยุหะภูมิพิสัย และศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ของสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในคราวประชุม สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๒๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๓ (อ.พ. ๔๒/๒๕๖๓)

<https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/566134>

๓. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญ ประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/more_meeting_ss.php?filename=The_House_of_Representatives&meet_type=1

๔. บันทึกออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการประชุม สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=9717&mid=4250

